

9 tháng còn lại: Bình ổn giá và khống chế CPI

Chỉ số giá tiêu dùng (CPI) khi kết thúc quý 1 đã tăng 4,12% so với tháng 12/2009, để lại gánh nặng cho công tác điều hành, vận động của nền kinh tế trước mục tiêu kiểm chế mức lạm phát không quá 7% trong năm nay. Vấn đề đặt ra là tìm hiểu thực trạng, nhận định tình hình để có giải pháp phù hợp trong thời gian tới. Trước tình hình đó, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đã chỉ đạo các bộ, ngành, địa phương tập trung kiểm chế lạm phát...

 THÁI DƯƠNG

Trong thời gian vừa qua giá thép đã được đẩy lên rất cao, gây áp lực gia tăng lạm phát

Diễn biến “trái vụ”

Theo bộ Công thương, theo thông lệ thì CPI tháng 3 các năm thường tăng trưởng âm, nhưng năm nay do kinh tế thế giới vừa thoát ra khỏi khủng hoảng nên có những diễn biến không bình thường. Cụ thể, sau khi giảm nhẹ trong tháng 2, giá nhiều loại hàng hóa trên thị trường thế giới trong tháng 3 tiếp tục tăng nhẹ (dầu thô, phôi thép, giấy...) trước những tin tức khả quan về phục hồi kinh tế, nhu cầu sản xuất và tiêu dùng đang cao hơn so với năm ngoái. Bên cạnh đó, tỷ giá giữa các đồng tiền với USD cũng diễn biến không thuận lợi cho hoạt động thương mại toàn cầu.

Xét về tình hình trong nước, do tháng 3 diễn ra nhiều lễ hội nên giá một số dịch vụ, mặt hàng tiêu dùng vẫn đứng ở mức cao. Hơn nữa, sau khi giá một số mặt hàng đầu vào quan trọng được điều chỉnh tăng như điện, xăng, nước ở một số tỉnh, thành phố thì phát sinh việc tăng chỉ số giá, mặc dù nhu cầu đối với nhiều loại hàng hóa thiết yếu đã giảm (như thực phẩm) hoặc chưa tăng cao. Nhưng do chi phí sản xuất tăng, giá nguyên liệu nhập khẩu cao hơn (giá thế giới tăng, tác động điều chỉnh tỷ giá, lãi suất cho vay...) nên giá một số hàng hóa đã hoặc đang điều chỉnh tăng (sữa, sắt thép, ga...). Đặc

biệt, giá thép xây dựng gần đây đã tăng rất cao, đồng thời được nhận định là sẽ tiếp tục tăng trong thời gian tới. Một yếu tố khiến giá cả thị trường “nhấp nhồm”, là do chuẩn bị tăng lương tối thiểu. Đó là những nhân tố ảnh hưởng đến CPI tháng 3 và những tháng sắp tới. Như vậy, so với mục tiêu kiểm chế CPI cả năm chỉ tăng 7% thì bắt buộc những tháng còn lại sẽ chỉ được phép tăng trung bình khoảng 0,3%/tháng. Đây là thách thức rất lớn đối với sự điều hành vĩ mô, của công tác quản lý nói riêng.

Nhận định tình hình sắp tới và những giải pháp

Nhiều chuyên gia cho rằng, 9 tháng còn lại là khoảng thời gian khá dài và nếu xu hướng tăng giá như những tháng đầu năm tiếp tục sẽ diễn ra thì việc khống chế mức lạm phát không quá 7% thật sự sẽ vượt khỏi sự kiểm soát và rất khó thực hiện. Trên thực tế, hiện vẫn còn tiềm ẩn rất nhiều yếu tố làm cho chỉ số giá có thể tăng nữa như mức tăng giá điện sẽ được tính vào tháng 4 (CPI tháng 4 tính từ 15/3 đến 15/4), giá nguyên nhiên liệu nhập khẩu đang có xu hướng tăng, lãi suất ngân hàng cao hơn hẳn sức chịu đựng của cộng đồng doanh nghiệp và từ đó sẽ đẩy giá thành của nhiều loại sản phẩm gia tăng trên thị trường. Đáng nói là tâm lý tăng giá bán hàng, nhất là hàng tiêu dùng đang trở thành một “làn sóng” - là thói quen ứng xử vô lý của không ít người bán hàng, khiến cho sự đe dọa CPI tiếp tục tăng càng như trở nên một xu hướng ngày càng rõ rệt.

Câu hỏi đặt ra cho các cấp quản lý, làm thế nào để kiểm chế CPI nhưng không ảnh hưởng đến tốc độ tăng trưởng kinh tế. Tìm lời giải là việc cực kỳ khó khăn, bởi đây là hai mục tiêu trái chiều nhau. Tuy nhiên, nhiều chuyên gia cũng như các bộ, ngành vẫn đều đưa ra lựa chọn là ưu tiên hàng đầu cho việc kiểm chế ngăn chặn đà tăng giá. Một số biện pháp bước đầu đã được cân nhắc và

Báo cáo tình hình kinh tế...

▶▶ Tiếp theo trang 28

khuyến cáo với cấp quản lý và DN, như: tập trung theo dõi tình hình, nhất là diễn biến và quan hệ cung cầu đối với tất cả những mặt hàng thiết yếu và các loại nguyên, nhiên vật liệu, đầu vào cho sản xuất để can thiệp và điều chỉnh kịp thời. Từng DN, nhất là những tập đoàn, tổng công ty cần có đối sách thỏa đáng để thực hiện việc tiết giảm chi phí, thận trọng tính toán giá thành giá bán...

Đại diện Vụ Thị trường trong nước (Bộ Công thương) cho rằng, nếu thực hiện đồng bộ và quyết liệt các giải pháp hợp lý, vẫn có khả năng đạt mục tiêu ngăn chặn đà lạm phát. Trong đó, cần kiểm soát chặt chẽ khu vực bán lẻ trên thị trường tự do (hiện chiếm khoảng 40% doanh số các mặt hàng trong “rổ” tính CPI) bởi thị trường này rất khó kiểm soát, thiếu minh bạch và rất “nhạy cảm”, lại không có địa chỉ rõ ràng... Vì vậy, nếu quản lý tốt khu vực này, tức là hạn chế được tình trạng “tát nước theo mưa”.

Một số chuyên gia cảnh báo rằng, tuy về lý thuyết giá cả tuân thủ theo nguyên tắc và diễn biến của quan hệ cung - cầu nhưng thực tế những năm qua việc cung ứng các loại hàng hóa thiết yếu luôn được bảo đảm về số lượng và thời gian nhưng giá cả vẫn tăng. Vì thế, yếu tố tâm lý rất quan trọng, cần được nghiên cứu cách ứng phó, trong đó nhấn mạnh sự cần thiết của hoạt động tuyên truyền để giới tiêu dùng hiểu để làm chủ hành vi mua sắm và khả năng chấp nhận giá mua của mình.

Các DN thuộc lĩnh vực phân phối, thương mại được khuyến cáo, nên kiên trì và tiếp tục đẩy mạnh hoạt động đưa hàng về nông thôn và càng nên tư giác tránh tâm lý tăng giá mà ngược lại là nên cố gắng giữ giá ở mức ổn định hoặc hợp lý. Từ đó, vừa giữ được thị trường lâu dài, quảng bá cho sản phẩm cũng như duy trì khả năng tiêu thụ sản phẩm để tồn tại. Làm được như vậy, mỗi đơn vị

cũng trực tiếp góp phần thực hiện phong trào ưu tiên dùng hàng nội cũng như bình ổn giá cả thị trường. Những DN khác được khuyến cáo nên cân nhắc trước khi quyết định nhập khẩu, vừa để “né” đợt tăng giá trên thị trường quốc tế, vừa tránh việc tham gia đẩy CPI lên cao ở thời điểm hiện tại.

Một công cụ đắc lực cho quản lý giá là lực lượng quản lý thị trường (QLTT) đang được nhắc đến và nhấn mạnh vai trò, nhất là ở địa bàn các đô thị lớn. Tại Hà Nội, lực lượng QLTT đang triển khai đồng loạt nhiều cuộc kiểm tra, kiểm soát thị trường, nhằm vào những DN, cơ sở kinh doanh những mặt hàng có biểu hiện tăng như thép, phân bón, tân dược, lương thực, đường, xi măng... Các đoàn công tác đều nhằm vào việc kiểm tra việc niêm yết giá, bán theo giá niêm yết, chất lượng hàng cung ứng và giá bán thật sự ra thị trường để kịp thời phát hiện, ngăn chặn và xử lý những vi phạm. Được biết, những đợt kiểm tra tương tự đang diễn ra ở hầu khắp các tỉnh, thành phố và được dư luận đồng tình ủng hộ.

Trong phiên họp Chính phủ điểm lại tình hình kinh tế tháng 3 vừa qua, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đã chỉ đạo các bộ, ngành, địa phương cần kiên quyết trong việc thực hiện các biện pháp nhằm bình ổn thị trường, chống tăng giá bất hợp lý, nâng cao trách nhiệm với xã hội và xác định rõ nhiệm vụ trọng tâm hiện nay là kiểm chế lạm phát, từ đó ổn định kinh tế vĩ mô. Nhiều chuyên gia cũng đưa ra ý kiến, là trước mắt chưa tăng giá xăng dầu, điều chỉnh lãi suất ngân hàng theo hướng hợp lý, linh hoạt; tăng cường các hoạt động kiểm soát giá trên thị trường lưu thông; thắt chặt việc cấp vốn, ngừng cấp vốn cho những dự án chậm tiến độ; xem xét việc sử dụng các quỹ bình ổn để chống lỗ cho DN; nhất thiết dừng việc nhập khẩu hàng xa xỉ, chưa cần thiết cho quốc kế dân sinh ■

tác động đến mặt bằng giá cả chung; độ trễ của cung tiền và bội chi ngân sách của gói kích cầu, tình trạng nhập siêu tăng cao... Theo đó, có thể thấy, năm 2010 kinh tế Việt Nam đang phải đối mặt với những nhóm nguyên nhân nội tại và ngoại lai, tác động về chi phí đẩy và tổng cầu sẽ làm gia tăng áp lực lạm phát. Vì vậy, với thị trường và mặt bằng giá cả hiện nay, chính sách tiền tệ nên tương thích với các nhóm nguyên nhân này. Nếu do chi phí đẩy, không được thắt chặt tiền tệ; ngược lại nếu do tổng cầu tăng, phải thắt chặt tiền tệ. Ông Martin Rama cũng khuyến nghị, tốt nhất trong điều kiện hiện tại thì mức lãi suất cơ bản cho vay không nên quá 12%. Gần đây, việc Chính phủ Việt Nam cho phép các tổ chức tín dụng và người đi vay tự thỏa thuận lãi suất đã dẫn đến việc bãi bỏ trần lãi suất cho vay, điều này sẽ hạn chế khả năng kiếm lợi nhuận của các NHTM và cũng đồng nghĩa với việc “làm khó” cho các NHTM khi mà một số ngân hàng này đã có dấu hiệu khó khăn trong thanh khoản. Vì vậy, cần cân thanh toán có thể sẽ vẫn là một thách thức đối với cơ quan quản lý nhà nước vào năm 2010. Theo ý kiến của nhiều chuyên gia, trong khi chờ đợi giá cả biểu hiện xu hướng rõ hơn, Chính phủ cần tiếp tục thực hiện các biện pháp củng cố hệ thống ngân hàng đảm bảo đáp ứng yêu cầu vốn tối thiểu vào cuối năm 2010. Vừa qua, việc Thủ tướng Chính phủ chỉ đạo 7 công ty nhà nước lớn nhất phải bán bớt ngoại tệ họ đang nắm giữ cho các tổ chức tín dụng, đổi lại những tổ chức tín dụng sẽ phải đảm bảo rằng, các công ty này phải được cấp ngoại hối đầy đủ để thực hiện các khoản thanh toán của họ. Theo ông Martin Rama, đây cũng là động thái nhằm tái cân bằng chính sách kinh tế vĩ mô hướng tới việc duy trì tăng trưởng và ổn định tài chính - kinh tế của Việt Nam trong năm nay ■